

Arkivnr: 2016/1940-43

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet		
Fylkestinget		

Forvaltningsrevisjon innan "Forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2" - Revisjonsrapport

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet bestilte 17.11.2016 forvaltningsrevisjon innan «Forretningsdrift i vidaregåande skular» med slikt føremål:

«Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å kartlegge omfanget av forretningsdrift i dei vidaregåande skulane i Hordaland, undersøke om forretningsdrifta er innanfor regelverket og om fylkeskommunen har tilfredsstillande system og rutinar for forretningsdrift ved skulane.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål er det formulert følgjande problemstillingar:

- 1. Kva er omfanget av dei vidaregåande skulane i Hordaland si forretningsdrift?**
 - a) Kor mange skular har forretningsdrift?
 - b) Kva varar og tenester blir omsett ved skulane?
 - c) Kor mykje omsette skulane for i rekneskapsåret 2015?
 - d) Korleis er forretningsdrifta organisert ved skulane?
- 2. I kva grad er forretningsdrifta ved vidaregåande skular i samsvar med regelverk, nasjonale føringar og Fylkeskommunen sine retningslinjer?**
 - a) I kva grad er forretningsdrifta ved skulane føremålstenleg organisert med tanke på å sikre betryggande kontroll?
 - b) I kva grad er det etablert tilstrekkeleg med sentrale og lokale system og rutinar for forretningsdrifta ved dei vidaregåande skulane?
 - i. Er det etablert retningslinjer og rutinar for forretningsdrift ved skulane?
 - ii. Er det etablert tiltak for å sikre økonomisk internkontroll slik som rutinar for budsjettering, ordremottak, dokumentasjon, fakturering, bokføring, avgiftsplikt m.v?
 - iii. Er det etablert rutinar for handtering av overskot/underskot av forretningsdrifta?

- iv. *Har skulane etablert eit rekneskapsmessig skille mellom skuledrift og forretningsdrift? Er det etablert retningslinjer for å hindre kryss-subsidiering?*
- v. *Kva prinsipp blir lagt til grunn for prising av varer og tenester, og kva omsyn blir tatt knytt til konkurranse med lokalt næringsliv?*
- vi. *I kva grad er det etablert tilstrekkelig system og rutinar som regulerer sal av undervisningstenester både frå skulen og frå lærarane som private aktørar?*

Det går vidare fram at revisjonen har hatt slik avgrensing

«Forvaltningsrevisjonen er avgrensa til å omhandle fylkeskommunale skular i Hordaland. Private vidaregåande skular er ikkje omfatta av undersøkinga. Undersøkinga av forretningsdrift ved skulane omfattar ikkje ungdomsbedrifter ved skulane, sidan desse skal registrerast som eigne bedrifter i Brønnøysundregisteret, og ha eige budsjett og rekneskap.»

Drøfting:

Deloitte har no gjort ferdig forvaltningsrevisjon innan «Forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2», revisjonsrapport er levert og ligg ved som vedlegg til saka. Revisjonsrapporten er også send i posten til dei møtande medlemmene i kontrollutvalet. Rapporten har vore send til uttale hjå fylkesrådmannen. Uttalen går fram av vedlegg 1 i rapporten.

Deloitte har i denne forvaltningsrevisjonen nytta dokumentanalyse, intervju, spørjeundersøking og verifiseringsprosessar som metodar. Etter sekretariatet si vurdering har Deloitte levert ein god rapport som er i samsvar med kontrollutvalet si bestilling.

Sekretariatet har likevel merka seg at det er over eit år sidan denne forvaltningsrevisjonen vart bestilt. Det betyr at den er monaleg forseinka i høve den opphavlege fristen som var sett til starten av september 2017. Deloitte har orientert kontrollutvalet ved fleire høve om fleire årsaker til forseinkinga, som dei meiner dei ikkje har hatt herredøme over. Vi vil likevel framheve at det no er stadig oftare at revisjonsrapportar vert forseinka.

Vi har vidare m.a. merka oss at Deloitte også i denne rapporten har laga eit samandrag som går fram av side 3 – 5 som også inneheld anbefalingar og lesarretteleing. Dette er ein fin måte å styrke rapporten på avdi det vert lettare for lesaren å trekke ut essensen i det rapporten omhandlar utan å måtte lese heile. Dessutan er dette heilt i tråd med signal om forbetringar i rapportoppsettet som kontrollutvalet har kome med tidlegare.

Sekretariatet har merka seg at Deloitte m.a. konkluderer slik i samandraget i rapporten:

«Fylkeskommunen har etablert ein definisjon på «oppdragsverksemd» som etter revisjonen si vurdering føreset at det blir gjort skjønsmessige vurderingar, og som dermed medfører risiko for at det blir personavhengig i kva grad rektorane opplever og rapporterer at skulen driv med forretningsdrift/oppdragsverksemd eller ei.»

«Samla sett er det revisjonen si vurdering at det per i dag ikkje er etablert tilstrekkeleg med sentrale og lokale system og rutinar for forretningsdrifta ved skulane, slik at ein sikrar betryggande kontroll på dette området.»

Sekretariatet har vidare merka seg at Deloitte kjem med slike tilrådingar til Hordaland fylkeskommune i punkt 5 Konklusjon og tilrådingar i rapporten:

«Basert på det som kjem fram i undersøkinga vil revisjonen tilrå at Hordaland fylkeskommune sett i verk følgjande tiltak:

- 1) *Etablerer ein tydeleg definisjon av oppdragsverksemd/forretningsdrift, irekna tydeleggjering av forholdet mellom skulane sine lovpålagte oppgåver og oppdragsverksemd, og sikrar at definisjonen blir gjort kjent på skulane.*

- 2) *Utarbeider ei overordna og felles retningsline knytt til forretningsdrift som slår fast prinsipp og forventingar til rektorane knytt til forretningsdrift ved skulane.*
- 3) *Sikrar at rektorane sitt ansvar for økonomistyring i eiga eining går tydeleg fram av delegeringsreglement og/eller andre relevante styringsdokument.*
- 4) *Etablerer, og held ved like, ei oversikt over forretningsdrifta ved dei ulike skulane.*
- 5) *Utarbeider, og/eller reviderer eksisterande retningsliner og rutinar som skal sikre tilstrekkeleg internkontroll knytt til forretningsdrift, irekna:*
 - a) *korleis forretningsdrift skal bli budsjettet*
 - b) *kva oppdrag skulane kan utføre og korleis utvalsprosessen bør bli dokumentert*
 - c) *første fase av oppdragsfakturering som skulen er ansvarleg for*
 - d) *riktig fordeling av kostnader knytt til oppfølging av mva*
 - e) *eit rekneskapsmessig skilje mellom skuledrift og forretningsdrift som sikrar at det ikkje skjer kryss-subsidiering*
 - f) *rutinar for prissetting og kva prissettingsprinsipp som skal bli lagt til grunn av skulane.*
- 6) *Gjennomgår praksisen knytt til forretningsdrift/oppdragsverksemd ved skulane, og vurderer om det er behov for ytterlegare tiltak for å sikre at kryss-subsidiering og ulovleg offentleg støtte ikkje førekjem.»*

Konklusjon:

Kontrollutvalet har eit særskilt ansvar for å følgje opp at fylkestinget sine vedtak i samband med handsaming av rapportar om forvaltningsrevisjon vert følgd opp. Det vert vist til «Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner» § 12 «Oppfølging av forvaltningsrevisjoner» der det står dette:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Kontrollutvalget skal gi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om hvordan kommunestyrets eller fylkestingets merknader til rapport om forvaltningsrevisjon er blitt fulgt opp. Det skal også rapporteres om tidlige saker som etter utvalgets mening ikke er blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte.»

Forslag til innstilling i saksframlegget, byggjer på forslag til tiltak i rapporten, og punkta er sett opp i prioritert rekkefølge. På bakgrunn av dette vert det tilrådd at kontrollutvalet innstiller på at fylkestinget ber fylkesrådmannen syta for å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Forslag til innstilling

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan «Forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2» ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Etablere ein tydeleg definisjon av oppdragsverksemd/forretningsdrift, irekna tydeleggjing av forholdet mellom skulane sine lovpålagte oppgåver og oppdragsverksemd, og sikrar at definisjonen blir gjort kjent på skulane.
2. Utarbeide ei overordna og felles retningsline knytt til forretningsdrift som slår fast prinsipp og forventingar til rektorane knytt til forretningsdrift ved skulane.
3. Sikre at rektorane sitt ansvar for økonomistyring i eiga eining går tydeleg fram av delegeringsreglement og/eller andre relevante styringsdokument.
4. Etablere, og halde ved like, ei oversikt over forretningsdrifta ved dei ulike skulane.

5. Utarbeide, og/eller revidere eksisterande retningslinjer og rutinar som skal sikre tilstrekkeleg internkontroll knytt til forretningsdrift, irekna:
 - a) korleis forretningsdrift skal bli budsjettert
 - b) kva oppdrag skulane kan utføre og korleis utvalsprosessen bør bli dokumentert
 - c) første fase av oppdragsfakturering som skulen er ansvarleg for
 - d) riktig fordeling av kostnader knytt til oppfølging av mva
 - e) eit rekneskapsmessig skilje mellom skuledrift og forretningsdrift som sikrar at det ikkje skjer kryss-subsidiering
 - f) rutinar for prissetting og kva prissettingsprinsipp som skal bli lagt til grunn av skulane.
6. Gjennomgå praksisen knytt til forretningsdrift/oppdragsverksemd ved skulane, og vurdere om det er behov for ytterlegare tiltak for å sikre at kryss-subsidiering og ulovleg offentleg støtte ikkje førekjem.
7. Laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 15.05.2018 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

1 Forvaltningsrevisjon Forretningsdrift i vidaregåande skular